

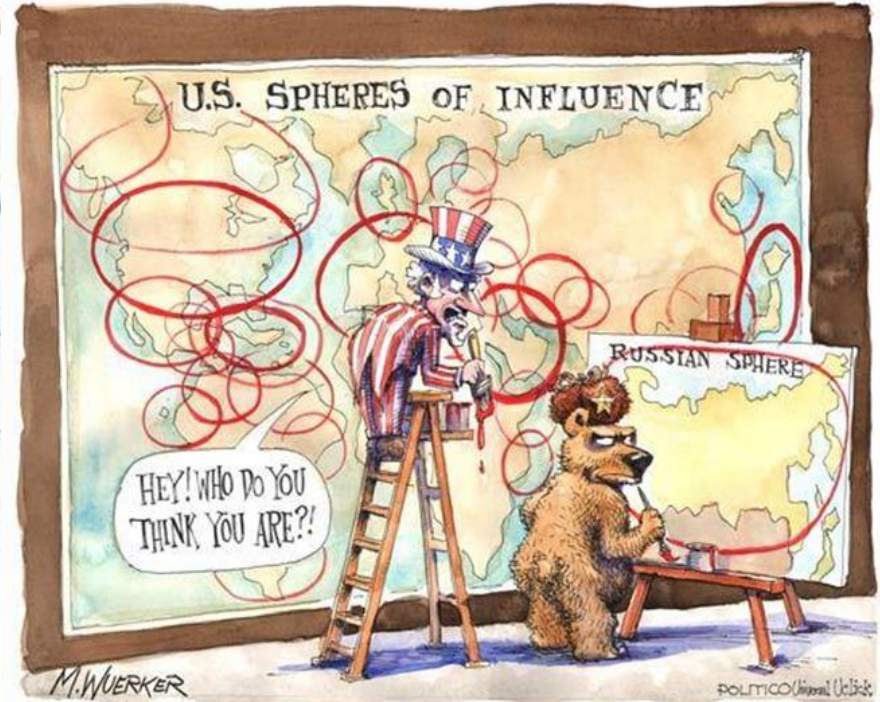
Luku 1

Rauhan ja sodan maailma

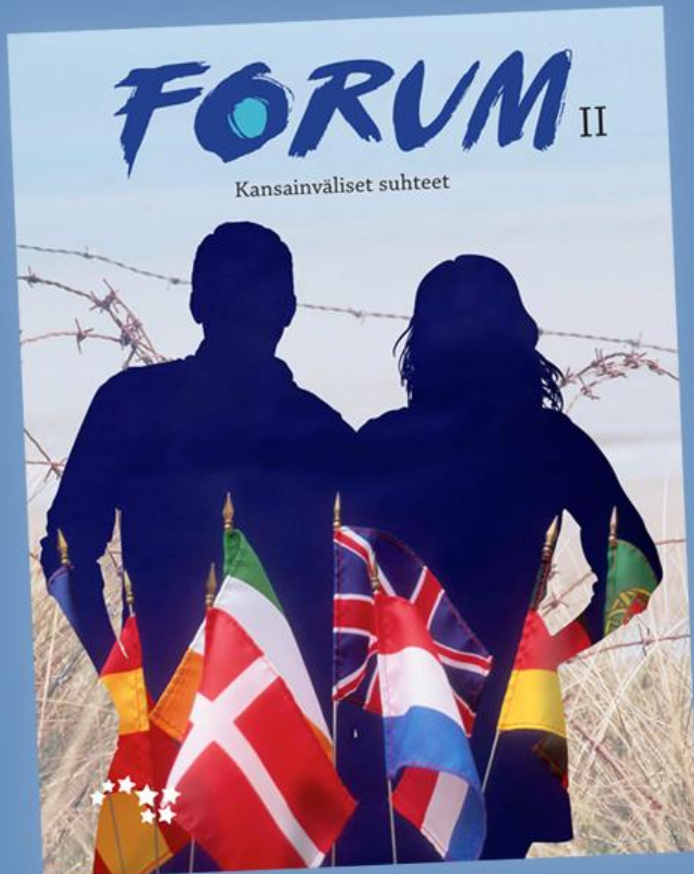
***Kansainvälinen
politiikka s. 12-17***

**Tutustu pilapiirroksiin.
Mitä kuvilla halutaan sanoa? Millaisena pilapiirtäjät
näkevät suurvaltojen roolin kansainvälisessä politiikassa?**

**Vastaa:
socrative.com
Room 273010
Tiivistä yhteen lauseeseen**

Luku 1

Rauhan ja sodan maailma

***Kansainvälinen
politiikka s. 12-17***

Lopputunti ja kotiin:

- 1. Kansainvälinen politiikka, s. 8-13.**
  - Kuvatehtävä (s. 13 oppikirjasta) ja tehtävät 1-3.**
  - Pedanet!**

1. Kansainvälinen politiikka

- Katso kuva s. 9: Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?**
- Etsi vastaukset tehtäviin 1-3 (s. 13).**

Kansainvälisen politiikan johtavat valtiot vuosina 1500-2000.

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemoniasemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- **Maat käynnistivät löytöretket.**
- **Ne alistivat Latinalaisen Amerikan ja saivat sieltä paljon jalometalleja.**

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- **Hollannin asema perustui kaupankäyntiin ja hyvien kauppalueiden hallintaan Itä-Aasiasta.**

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- Rakensii itselleen suuren laivaston, jonka avulla hallitsi meriä ja kauppareittejä sekä valloitti alueita.**

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- ***Maa oli teollistumisen edelläkävijä ja sillä oli hallussaan suuret siirtomaat.***

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- **Nousi johtavaksi teollisuusvaltioksi ja oli aseteknologian edelläkävijä.**
- **Oli molempien maailmansotien voittajavaltio.**

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- **Maa "voitti" kylmän sodan ja sai sotilaallisesti ylivertaisen aseman.**

Tehtävä 4. Selitä seuraava teksti omin sanoin:

”Yksinapaisessa maailmassa hegemoni voi hankkia resursseja interventioilla”

- **Jos maailmassa on vain yksi johtava valtio, voi se hankkia muilta esimerkiksi raaka-aineita puuttamalla niiden sisäisiin asioihin.**
- **Mikä maa tällä hetkellä toimii näin?**
  - Kiina, USA....**

<https://yle.fi/uutiset/3-12308701>

Moninapaisesta yksinapaiseen

1800-1945

Moninapaisuus:
Monta kilpailevaa
valtiota

**esim. Iso-Britannia,
Ranska, Saksa, Venäjä**

1945-1991

Kaksinapaisuus:
Kaksi kilpailevaa
valtiota

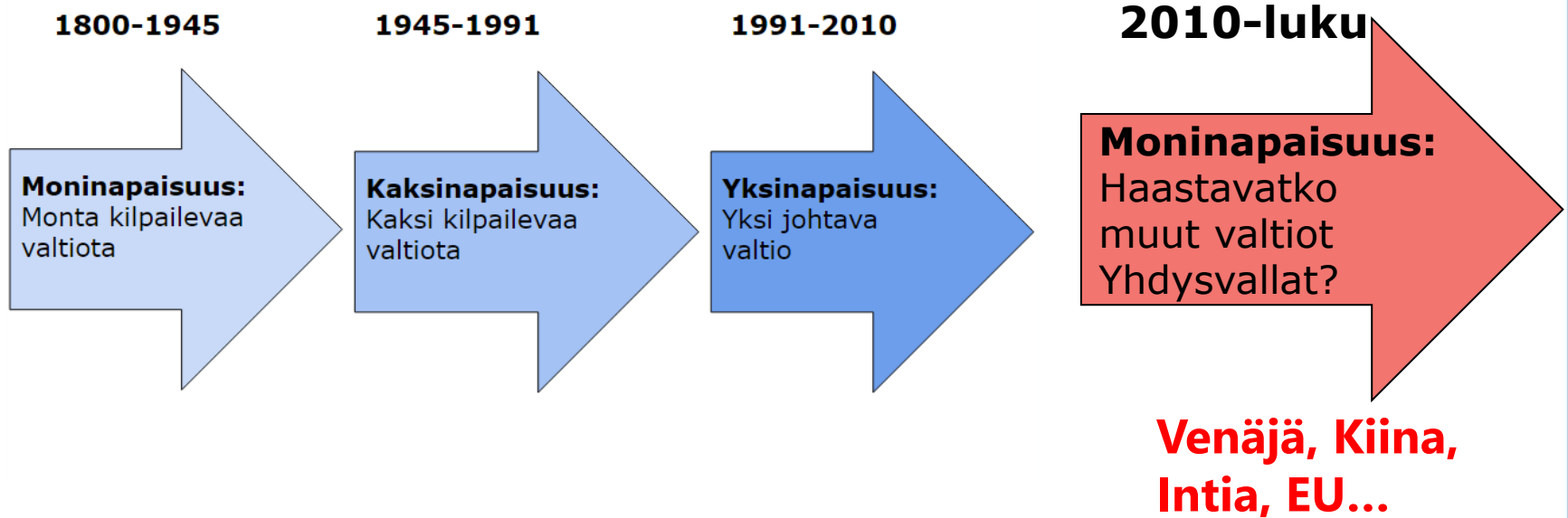
USA ja Neuvostoliitto

1991-2010

Yksinapaisuus:
Yksi johtava
valtio

USA

Onko moninapaisuus palannut?

Euroopan historia karttoina 10.30

Tehtävä 1. Miten seuraavat asiat vaikuttivat kansainväliseen politiikkaan:

a) 30-vuotinen sota 1600-luvulla

- Sodan päätyttyä vuonna **1648 solmittiin Westfalenin rauha, jossa valtiot sitoutuivat keskinäisiä suhteita säätelevään rauhansopimukseen.**
- Rauhansopimuksessa valtiot tunnustivat toisensa suvereenina omista asioistaan päättävinä valtioina, joilla oli selkeät alueelliset rajat, oma armeija ja keskitetty talouspolitiikka.

Tehtävä 1. Miten seuraavat asiat vaikuttivat kansainväliseen politiikkaan:

b) Wienin kongressi 1800-luvun alussa

- Siellä Euroopan johtavat maat kokoontuivat Napoleonin kukistamisen jälkeen ja **sopivat rauhan ja turvallisuuden palauttamisesta Eurooppaan.**
- Esimerkiksi tasapainoperiaatteen mukaan yksikään maa ei saa nousta toista maata voimakkaammaksi.

Tehtävä 1. Miten seuraavat asiat vaikuttivat kansainväliseen politiikkaan:

c) lennätinyhteys 1800-luvulla

- **Se helpotti suuresti diplomaattien yhteydenpitoa.**

d) Yhdysvaltojen nousu maailmanvallaksi 1900-luvun alussa

- **Se vähensi kansainvälisen politiikan Eurooppakeskeisyyttä.**

Tehtävä 2. Tee luettelo kansainvälisen politiikan keinoista.

- **diplomatia: kokouksia tai neuvotteluja**
- **voimapolitiikka**
- **vetämällä omat diplomaatit pois kyseisestä maasta tai karkottamalla jonkin maan diplomaatti omasta maasta**
- **talouspakotteet**
- **propaganda**
- **historiapolitiikka**
- **liittoutuminen**
- **järjestöissä toimiminen**
- **sopimusten solmiminen; kansainvälinen sopimusjärjestelmä**

Tehtävä 3. Miten kansainväliseen politiikkaan suhtautuvat:

a) realistit

- He näkevät kansainvälisen politiikan kamppailuna eduista ja elintilasta ja ovat valmiita käyttämään voimapolitiikkaa saavuttaakseen tavoitteensa.

b) idealistit

- Heidän mielestään valtioiden kannattaa tehdä yhteistyötä, koska kaikki hyötyvät siitä.
- He kannattavat erilaisten järjestöjen perustamista.

→ **Esimerkkejä kummastakin?**

Tehtävä 5. Vertaa kahta tässä luvussa esitettyä aatetta: miten ne ovat heijastuneet kansainväliseen politiikkaan?

- **Konservatismi**
- **Liberalismi**
- **Nationalismi**
- **Sosialismi**

1800-luvun ideologiat: yhdistele oikein

1. Konservatismi

2. Liberalismi

3. Nationalismi

4. Sosialismi

a. Oli yksi imperialismiin syy ja monien sotien taustatekijä.

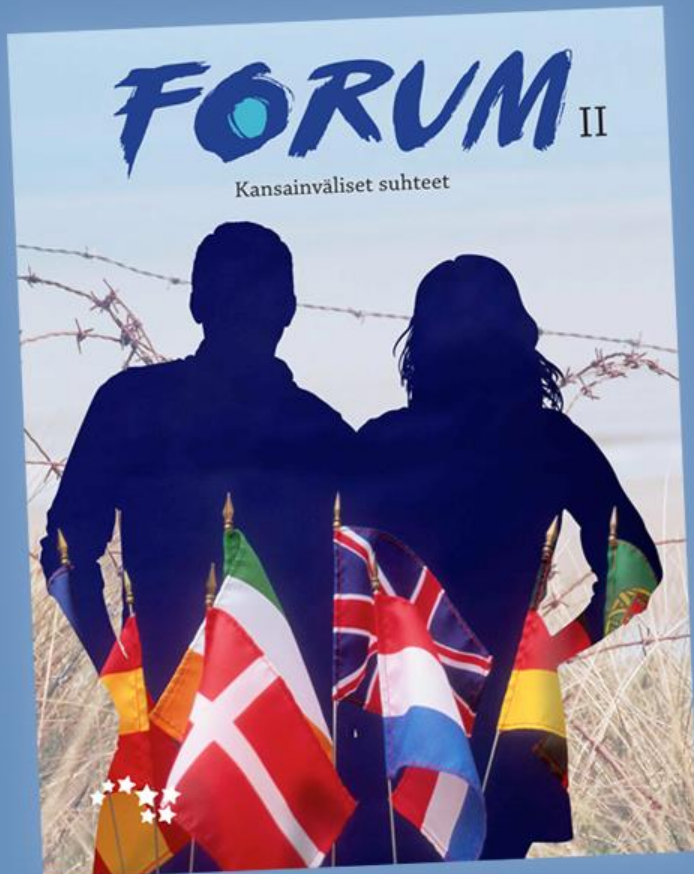
b. Halusi säilyttää vanhat valtarakenteet ja pitää kuninkaat ja keisarit vallassa. Se korosti valtioiden merkitystä.

c. Oli esim. NL:n ja kommunistisen Kiinan synnyn taustalla ja niillä on ollut suuri vaikutus kansainväliseen politiikkaan.

d. Halusi kansalle vapauksia ja se kannatti valtioiden välisiä sopimuksia.

Ideologioiden vaikutus kansainväliseen politiikkaan

- Konservatismi halusi säilyttää vanhat valtarakenteet ja pitää kuninkaat ja keisarit vallassa. Se korosti valtioiden merkitystä.
- Liberalismi halusi kansalle vapauksia ja se kannatti valtioiden välisiä sopimuksia.
- Nationalismi oli yksi imperialismin syy ja monien sotien taustatekijä.
- Sosialismi oli esim. NL:n ja kommunistisen Kiinan synnyn taustalla ja niillä on ollut suuri vaikutus kansainväliseen politiikkaan

Luku 2

Rauhan ja sodan maailma

Konfliktit kansainvälisissä suhteissa. 14-17

Nyt parin kanssa:

**Kpl 2. Konfliktit kansainväli-
sissä suhteissa s. 14-17.**

- **Tehtävät 1 ja 3 pedaan.**
- **Sotien syitä?**
  - **Socrative.com**
  - **Room 273010**

Sotien syitä:

Video: Oudot sodat

- **geopolitiikka**
- **talous, kilpailu raaka-aineista**
- **raja- ja alueriidat**
- **asevarustelu** (teknologian kehitys)
- **"sotaisat" johtajat**
- **uskonnot**
- **huomion kiinnittäminen** (pois ongelmista)
- **edelliset rauhansopimukset, autoritaarisuus**
- **halu lisätä valtaa/poliittista suosiota**

Tehtävä 1. Luettele mahdollisimman monta syytä sotien syttymiselle.

- alueen geopoliittinen merkitys
- kilpailu niukoista raaka-ainevaroista
- valtioiden väliset riidat esimerkiksi alueiden hallinnasta
- aseteknologian kehitys ja varustautuminen voivat houkutella testaamaan aseita
- vallassa olevien henkilöiden halukkuus tarttua voimatoimiin ongelmien ratkaisemisessa
- uskonnolliset ristiriidat, halu kiinnittää ihmisten huomio esimerkiksi vaikeista
- sisäpoliittisista kysymyksistä ulkopolitiikkaan
- halu lisätä valtaa tai poliittista suosiota voitokkaan sodan avulla, taloudelliset ristiriidat, edelliset rauhansopimukset tai niihin liittyvät epäoikeudenmukaisuudet

Geopolitiikka:

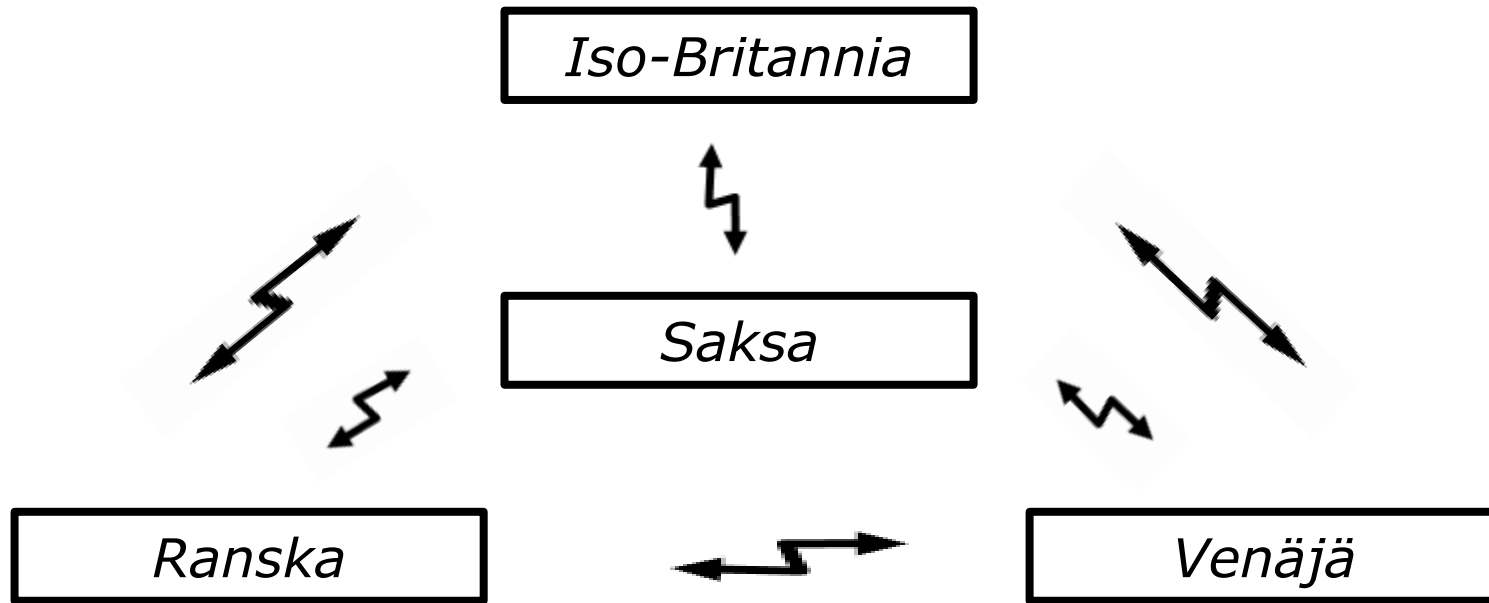
= jonkun alueen tai valtion merkitys kansainvälisessä politiikassa tietyssä aikana

- Raaka-ainevarat
- Merkittävä kulkureitti
- Keskeinen paikka poliittisesti
- Alue suurvaltojen välissä
- Merkittäviä kaupunkeja
- Jne.
- Alueen geopolitiittinen merkitys vaihtelee, maantieteellinen ei. Geopoliittinen merkitys syntyy valtioiden toiminnan kautta.

Mitä geopoliittisesti merkittäviä alueita tiedät?

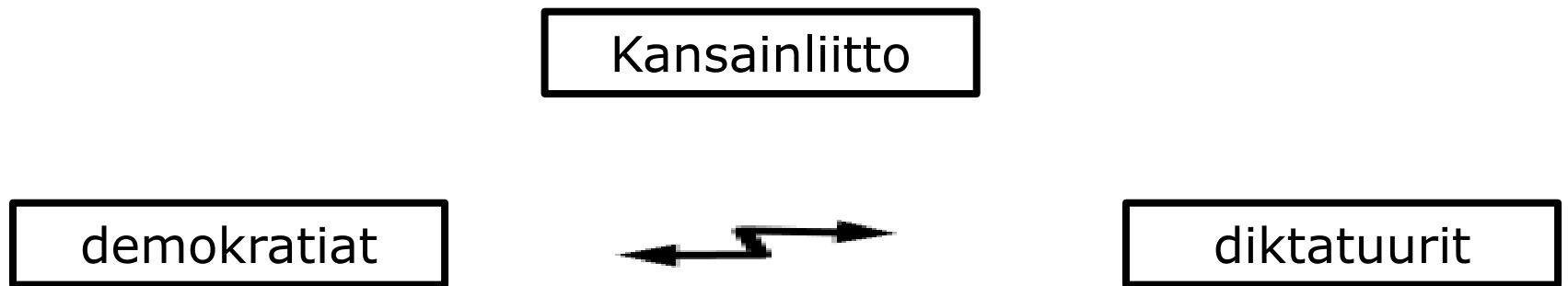
- **Lähi-itä, Kuuba, Panaman kanava, Suezin kanava, Krim/Ukraina (Mustameri-Välimeri), Antarktis, Balkan, Itämeri....**

Ajanjakso 1800-1918

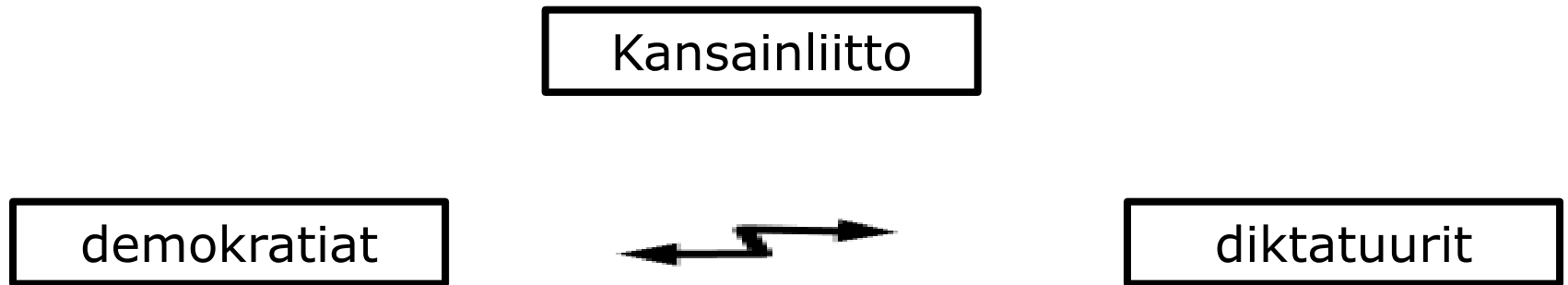

- Eurooppalaiset kansallisvaltiot kilpailivat siirtomaista ja taloudellisesta vallasta.
- Käännekohta: ensimmäinen maailmansota.

Ajanjakso 1918-1945

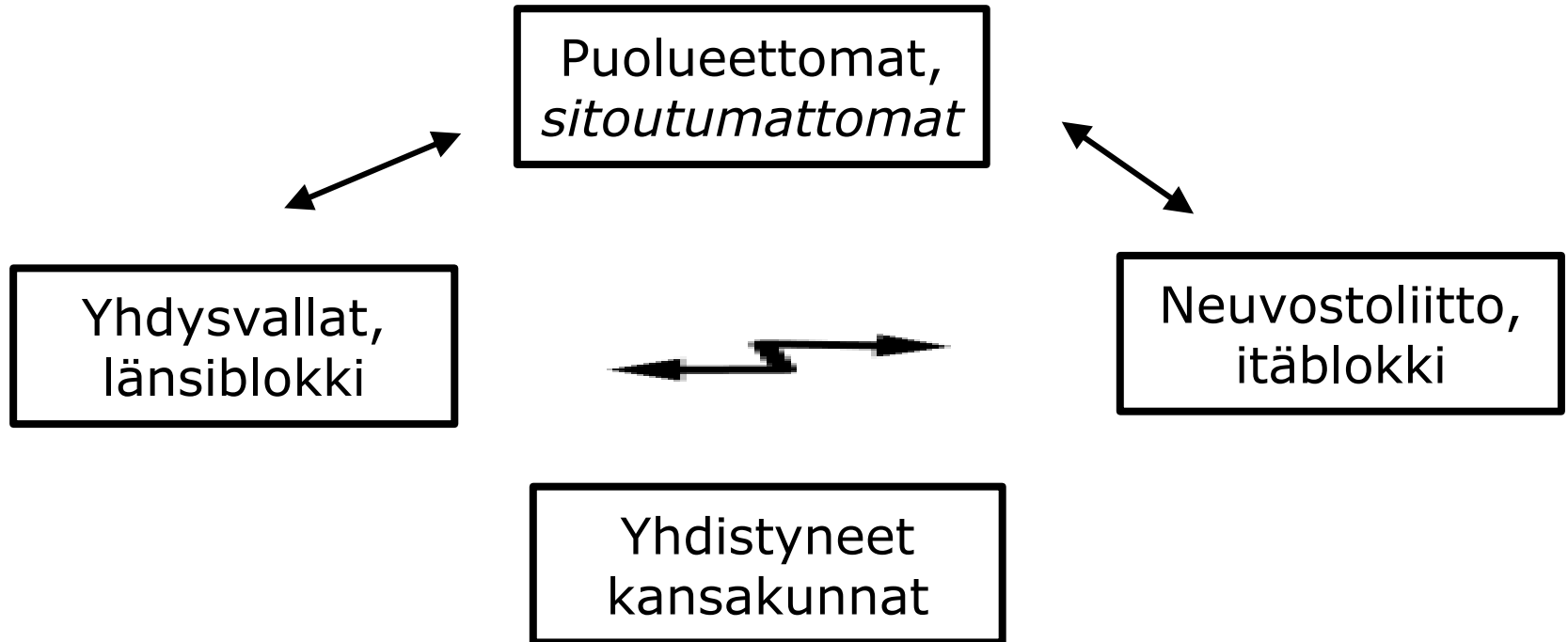

Ajanjakso 1918-1945

- Ajanjaksoa leimasi eurooppalaisten demokratioiden ja diktatuurien välinen kamppailu
- Kansainliiton tavoitteena oli turvata rauha.
- Käännekohta: toinen maailmansota.

Ajanjakso 1945-1991

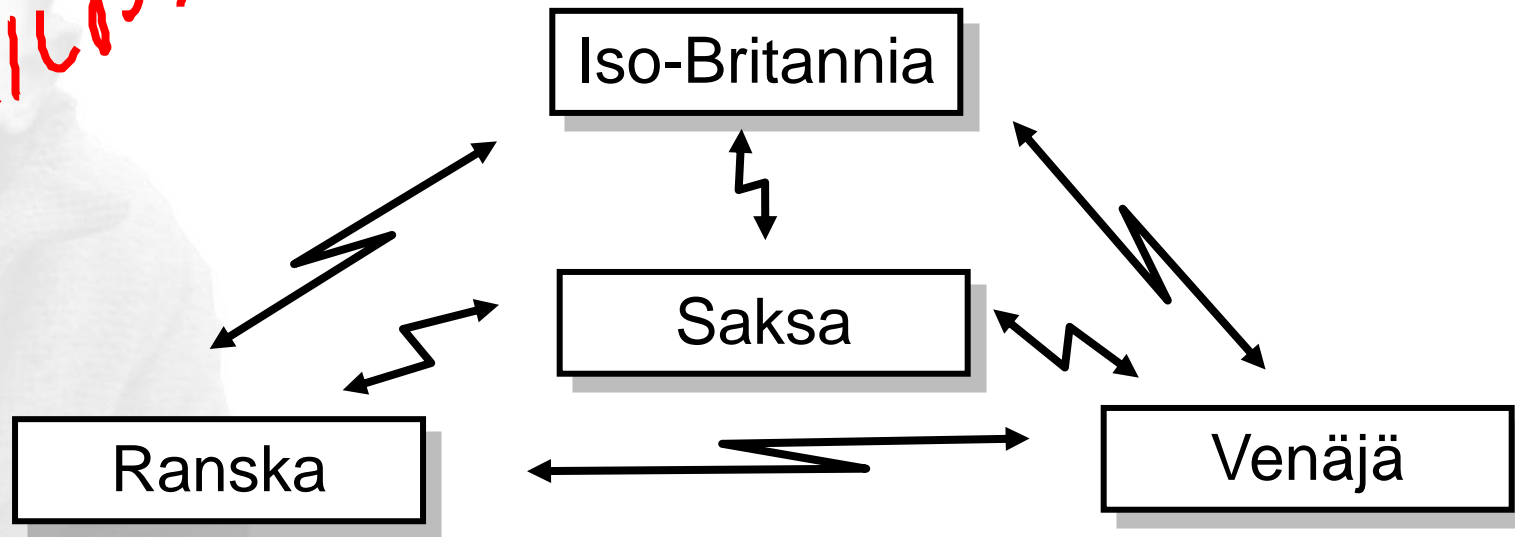

Kansainvälisen politiikan isoja linjoja 1800–2000

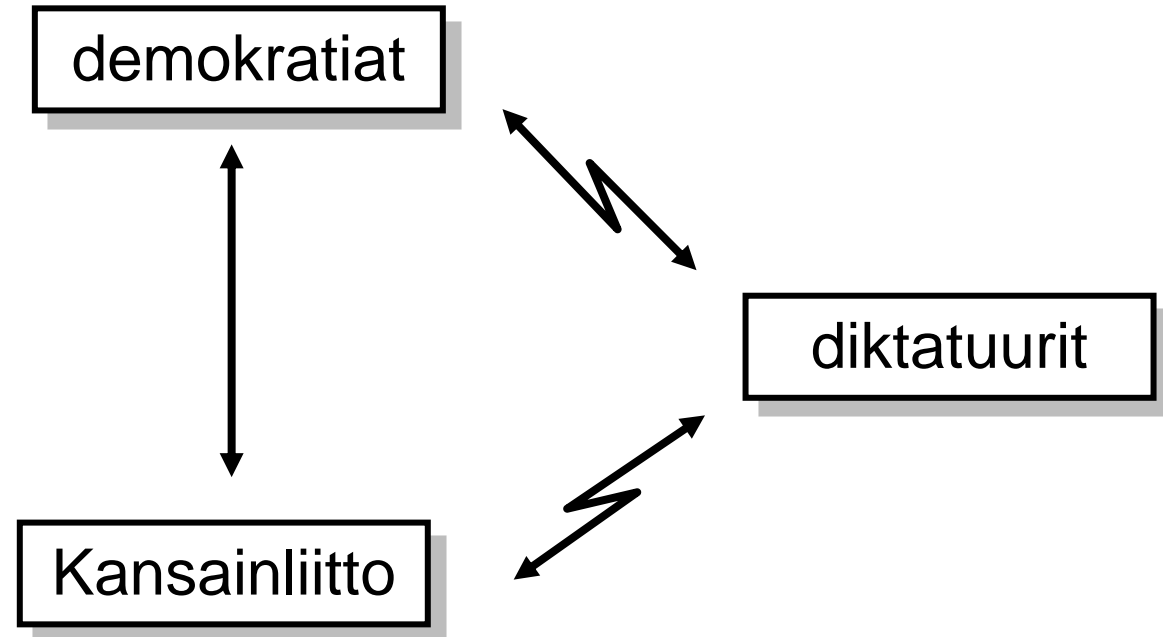
KILPAILU!

1800–1918

- eurooppalaisten kansallisvaltioiden kilpailu siirtomaista ja taloudellisesta vallasta
- ensimmäinen maailmansota

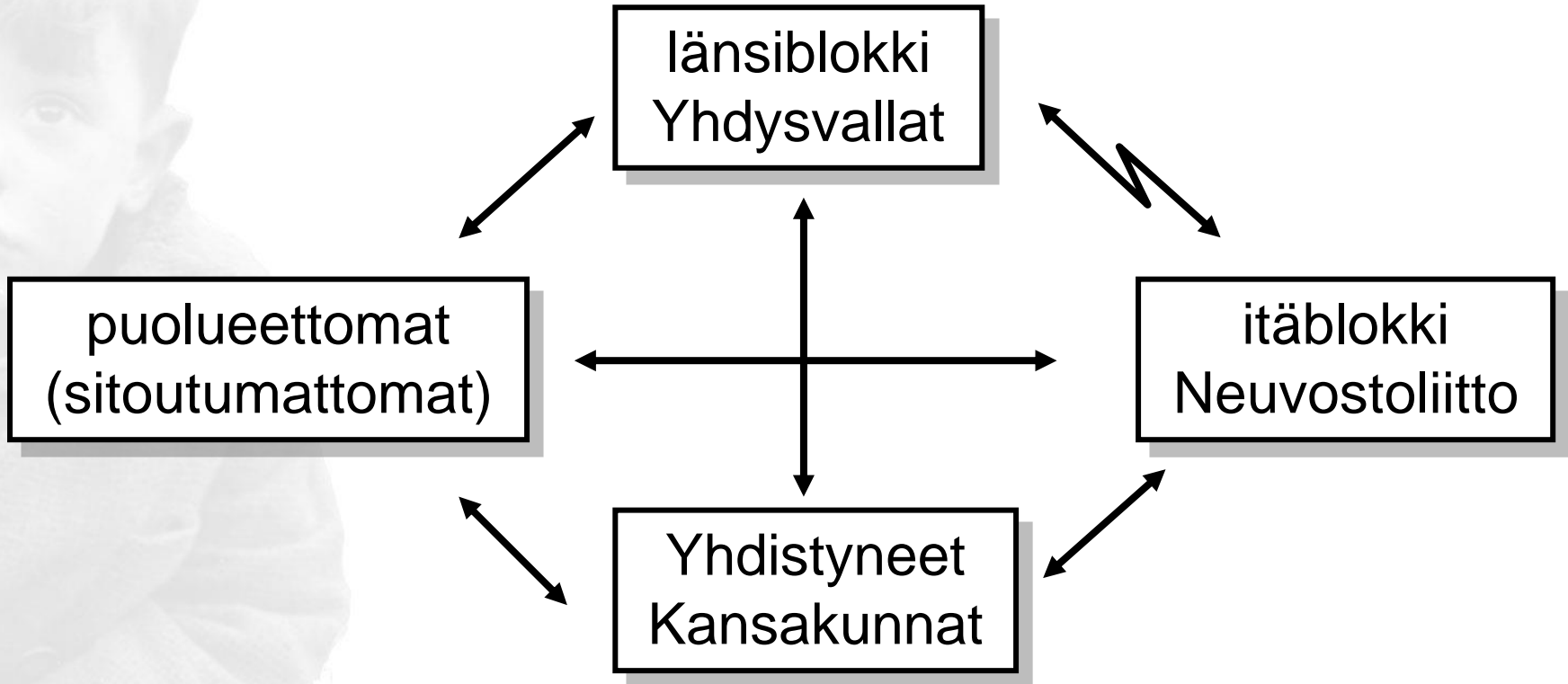
1918–1945

- **demokratioiden ja diktatuuriin kamppailu**
- **Kansainliiton pyrkimys rauhaan**
- **toinen maailmansota**

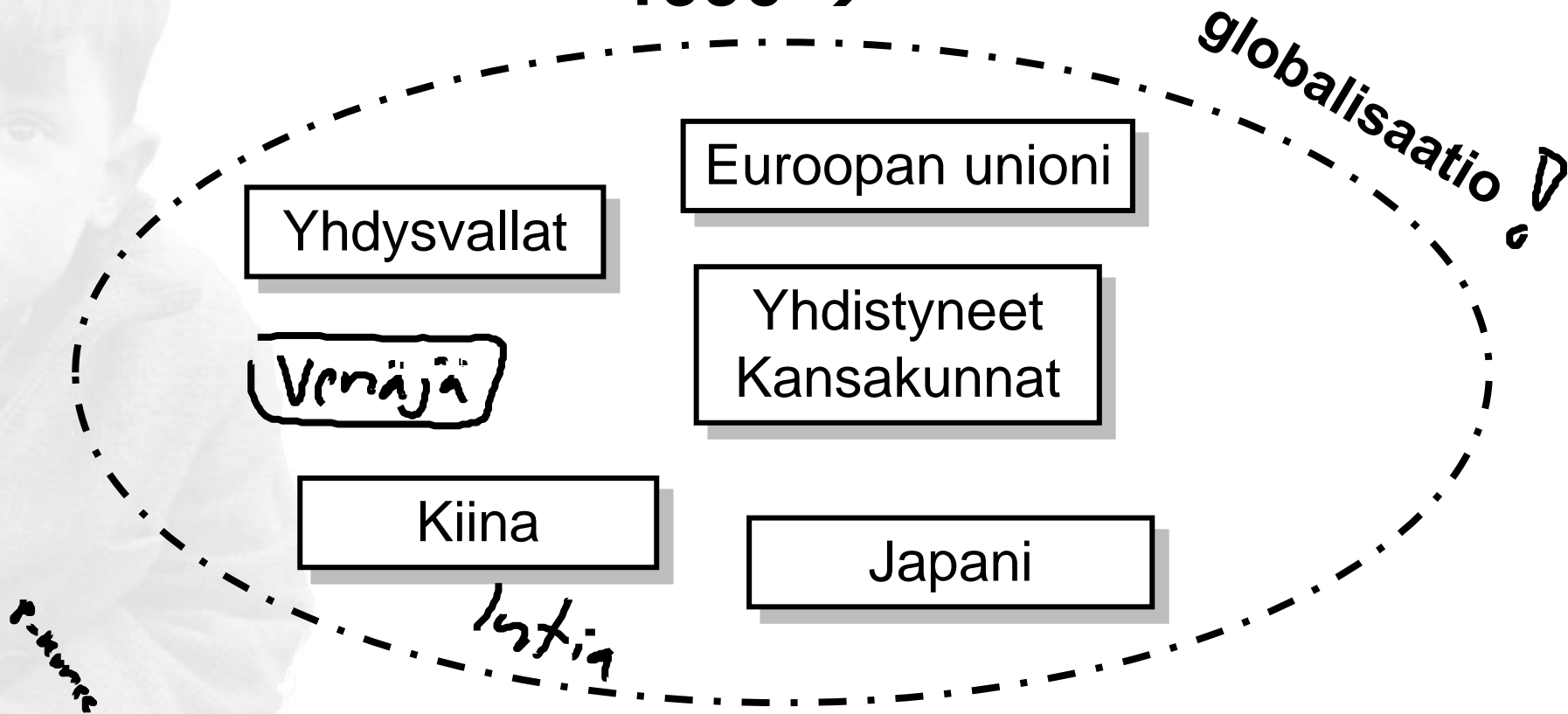
1945–1990

KYLMÄ SOTA

- kilpailu aatteiden välillä maailman herruudesta → kylmä sota
- YK:n toiminta rauhan puolesta

1990 →

- kilpailu taloudellisesta vallasta, globalisaatio
- Yhdysvaltojen johtava rooli, maailman poliisi
- nousevat suurvallat

Sotia tutkinut Quincy Wright jakaa sotien syyt näin:

1. Voimien yhteentörmäys:

- Jännitys eri osapuolten välillä kasvaa sietämättömäksi.

2. Laillinen näkökulma:

- Sotaan lähdetään puolustamaan itseään, vastustamaan epäoikeudenmukaisuutta tai täyttämään annetut sitoumukset.

3. Sosiologinen näkökulma:

- Ihmiset eivät tietoisesti aloita sotaan vaan erilaiset kulttuuriset asiat vaikuttavat sodan puhkeamiseen.

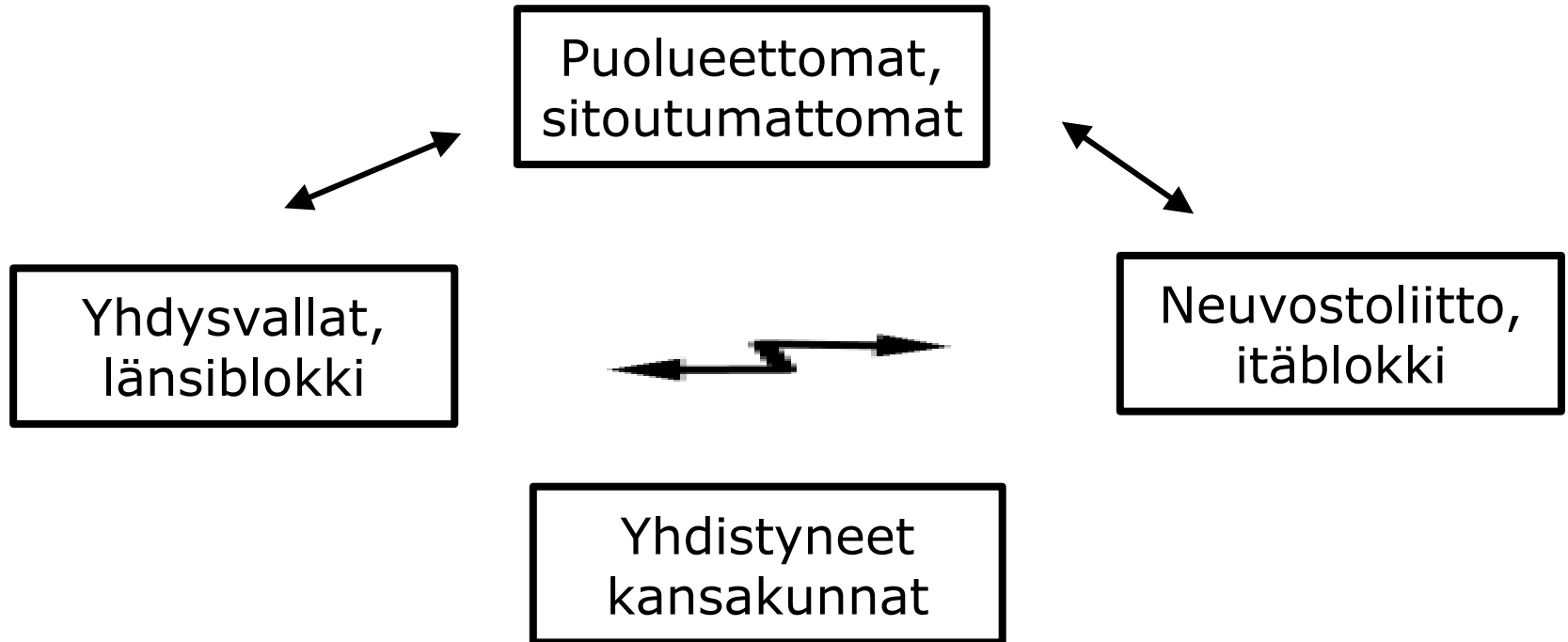
4. Psykologinen näkökulma:

- Yksilön merkitys on keskeinen sodan aloituksessa. Sota on yksittäisistä ihmisistä koostuvien massojen yhteenotto.

5. Deterministinen näkökulma:

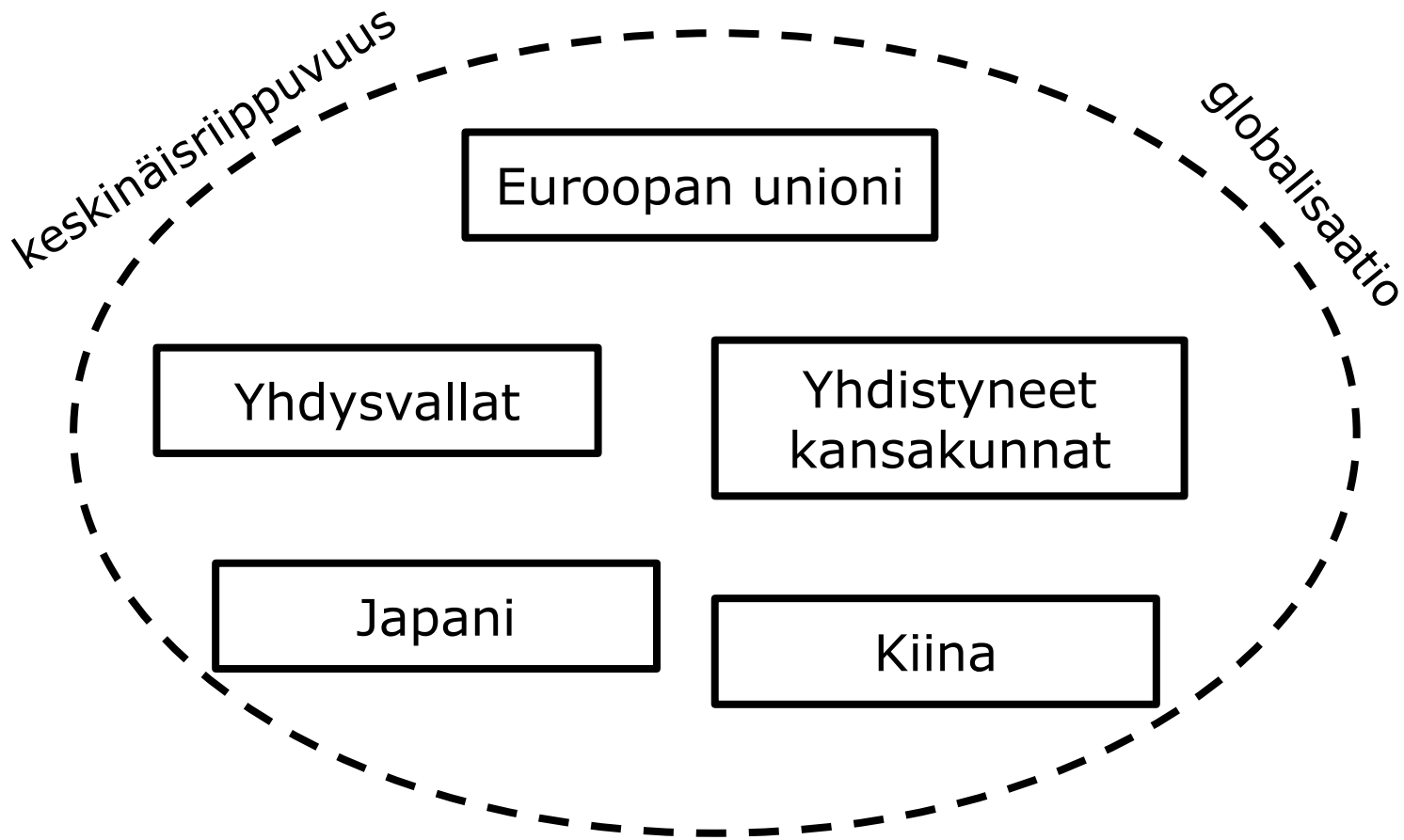
- Sodan syttyminen on ennalta määrätty eli kehityskulku on deterministinen. Tapahtumat vyöryvät kohti sotaan.

Ajanjakso 1945-1991

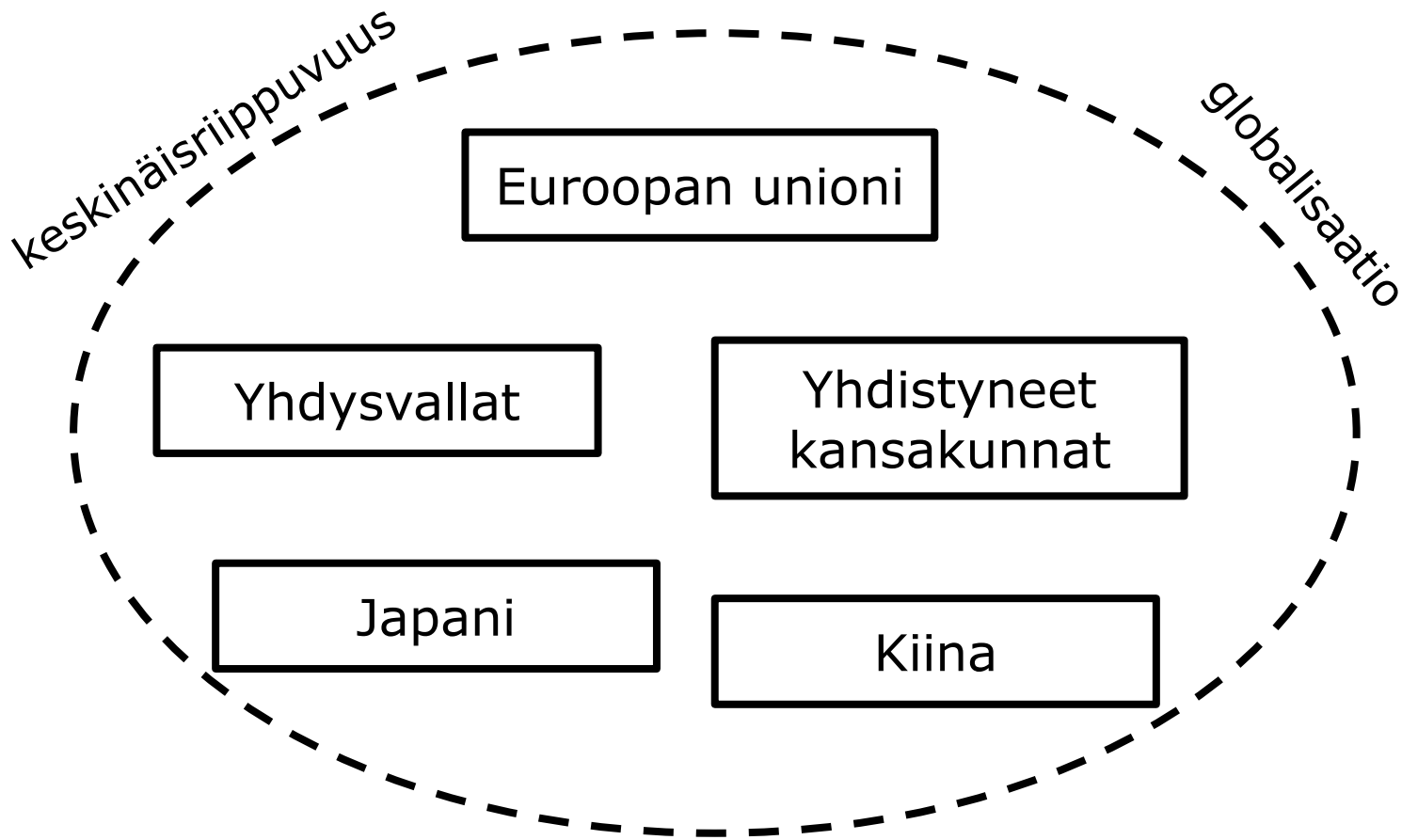

- Ajanjaksoa leimasi kylmä sota, eli Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton aattellinen, taloudellinen ja sotilaallinen kilpailu maailmanherruudesta.
- YK:n tavoitteena oli turvata rauha.
- Käännekohta: kylmän sodan päättyminen.

Ajanjakso vuodesta 1991 eteenpäin

Ajanjakso vuodesta 1991 eteenpäin

- Yhdysvalloilla on ollut sotilaallinen hegemonia.
- Ajanjaksoa leimaavat piirteet: globalisaatio, keskinäisriippuvuus ja kilpailu taloudellisesta vallasta.